

What happened to... Bloemhof, De Intense Stad

8 juni 2017

MARLIES ROHMER
Architect

Architect Marlies Rohmer is met een camper het land in getrokken om te zien hoe het haar gebouwen is vergaan. Ze bekeek hoe het gebouw erbij stond en ging met de gebruikers in gesprek. In een serie essays deelt Rohmer op Architectenweb haar bevindingen. Vandaag aflevering 14: appartementencomplex Bloemhof, De Intense Stad in Groningen.

Patina, patroon, prototype

Een bezoek aan het Ennis House van Frank Lloyd Wright (Los Angeles, 1924) in 1998, is van grote invloed geweest op een periode in ons werk die focust op ornamentiek, patroon en ritme. In die periode zitten we eigenlijk nog steeds, hoewel ik soms verwoede pogingen doe om eruit te komen, omdat er in de wereld van de architectuur een vloek rust op steeds maar hetzelfde doen.

Als je bedenkt dat een industrieel ontwerper ongeveer een jaar bezig is met het doorontwikkelen van één stoel, dan is het is het toch op zijn zachtst gezegd merkwaardig dat wij architecten een gebouw tekenen in een aantal maanden, een gebouw dat wordt geacht zo'n 50 jaar mee te gaan en dat dit meteen 1:1 wordt gebouwd. Geen prototypes zoals bij de stoel of de haarföhn, geen schaalmodellen. Een proefopstelling van een vierkante meter metselwerk met twee soorten voegwerk is het hoogst haalbare op de Nederlandse bouwplaats.

Het begint er al mee dat alle fabrikanten cd's uitdelen met voorgetekende producten. Deze cd's vormen voor je het weet de ingrediënten van het detail. Als je een paar cd's digitaal tegen elkaar aan plakt, heb je er al een. Vandaar dat een goed detail begint bij een schets. Vervolgens het 1:10

schaalmodel, de schetsmaquette, het schuren en het schaven. Het maken van deze prototypes leidt tot ontdekkingen die het ontwerpproces op een geheel eigen wijze beïnvloeden. Niet onbelangrijk als je bedenkt dat de kosten van een wijziging – naar mate het bouwproces vordert – omgekeerd evenredig toenemen. Bij het project Bloemhof is er een gevel mock-up op ware grootte gemaakt, onderzocht en doorgeëngineerd, gelijk aan het proces van de haarföhn.

Ook zie je bij dit project dat duurzaamheid - het project straalt een en al duurzaamheid uit - niet ontstaat door spaarzaamheid, maar juist door zwaarte en overdaad. De prefab beton baksteen gevelelementen lenen zich voor een herinterpretatie van de elementen van het Ennis House: door het spel van kleur en textuur van de stenen en de toepassing van gedecoreerd metselwerk, ontstaat een grote visuele rijkdom die op een tijdloze manier aansluit bij het naastgelegen monument. Toch wilden we geen historiserend gebouw maken, maar een eigentijdse variant, zodat de jaarringen van de stad herkenbaar blijven.

Vanuit de verte zie je vooral een ruimtelijk statement, maar dichterbij gekomen neem je steeds meer detail waar: verschillende schalen in gedetailleerdheid. De robuuste blokken (het stapelen van de steen verschuift naar het stapelen van het element) verouderen prima, want door de textuur en schaduwwerking zie je de vervuiling minder. In het beste geval ontstaat door de vervuiling een geheel eigen patina, zoals de natuursteen platen van de Bijenkorf van Breuer in Rotterdam, waarbij het vervuilingpatroon zelf ornament is geworden.

Verankering context

De Bloemhof is verankerd in zijn context. Het gebouw sluit naadloos aan op het naastgelegen monumentale elektriciteitsgebouw, het schakelstation van het Gemeentelijk Energiebedrijf Groningen (GEB, 1959). Het pleintje, de zogenaamde 'parochiale ruimte', een soort warmtewisselaar tussen gebouw en stad, bedacht door de toenmalige stadsbouwmeester, vormt een prettige tussenmaat tussen publieke ruimte en gebouwen, een bijdrage aan de vitaliteit van een stad.

Een glimp is al op te vangen van het groene binnengebied. Juist dat aspect maakt het project bijzonder ge(s)laagd. Tegelijkertijd is de grotendeels leegstaande plint storend. Het is goed dat de glazen pui terug ligt, want het enige bedrijf dat zich gevestigd heeft, heeft alle glasvlakken al weer dichtgezet. De plint communiceert nul met zijn omgeving, waarom hebben we daar eigenlijk geen woningen gemaakt? Je ziet het zo vaak dat plinten leeg staan en verloederen, waardoor gebouwen niet verankerd raken in hun context.

De brede meanderende galerijen en collectieve groene binnentuin worden door praktisch iedereen gebruikt. Als je voor dit project kiest woon je héél erg samen. Alleen aan de straatkant heb je privacy. Toch lijken alle bewoners hier bewust voor gekozen te hebben, je ziet het aan de talloze bankjes die op de galerij staan. Precies zoals het bedoeld was. Sporen van een collectief barbecuefeest zijn zichtbaar.

